

MEZOPOTAMIA

Mezopotamia to kraina położona między rzekami **EUFRAT** i **TYGRYS**

Pierwsze cywilizacje Mezopotamii:

- Sumerowie** – najstarszy lud Mezopotamii, stworzyli miasta-państwa: Kisz, Lagasz, Nippur, Ur, Uruk
- Akadowie** – stworzyli pierwsze imperium, Władca: **Sargon**
- Babilończycy** – na południu, rozwinięta kultura (Hammurabi – kazał spisać prawa)
- Asyryjczycy – na północy

EWOLUCJA PISMA

W IV tysiącleciu p.n.e. za sprawą Sumerów pojawiło się pierwsze **pismo ideograficzne**. W III tysiącleciu p.n.e. uproszczono je, tworząc **pismo klinowe**.

Pisarze – osoby, które umiały posługiwać się pismem klinowym

SYSTEM IRYGACYJNY

Eufrat i Tygrys **często wylewały**. Mieszkańcy budowali **wały, kanały i zbiorniki**, by kontrolować przepływ wody. Nazywamy to **SYSTEMEM IRYGACYJNYM**. Kanały pomagały nawadniać tereny do uprawy roli.

REWOLUCJA URBANISTYCZNA

W IV tysiącleciu p.n.e. w Mezopotamii powstawało **więcej miast**. Proces ten nazywamy **Rewolucją Urbanistyczną**. Powstawały świątynie (**zigguraty**), pałace. Wiele osób zajęło się **rzemiosłem i handlem**. Władzę sprawował **król-kapłan**.

POLITEIZM

Mieszkańcy Mezopotamii wierzyli w **wielu bogów** co nazywamy **POLITEIZMEM**.

SUMEROWIE (4000 r. p.n.e.) – pierwszy lud, który **stworzył cywilizację**.

Osiągnięcia Sumerów:

- pismo klinowe	- budowa zigguratów
- rozwój rolnictwa, handlu i rzemiosła	- wynalezienie koła

BABILONIA – Król **Hammurabi**

Osiągnięcia Babilończyków:

- rozwinięta administracja
- **KODEKS HAMMURABIEGO** (najważniejsze prawa i zasady, m.in. „oko za oko, ząb za ząb”)
- Stela Hammurabiego – kamienny **słup** na którym wyryto kodeks. Na górze znajdował się król i bóg.

EGIPT

Północno-wschodnia **Afryka**, wzdłuż rzeki Nil

Egipcjanie specjalizowali się w budowie systemów irygacyjnych i uprawie lnu i **papirusu**

Władca w Egipcie – **FARAON** – mieli najwyższą władzę
Obrzędy religijne – **KAPŁANI** – prowadzili obrzędy religijne
Administracja – **URZĘDNICY** – wcielali polecenia władcy w życie (najwyższy urzędnik to wezyr)
Praca na roli – **CHŁOPI** – większość Egipcjan, zbierali plony, rzemiosło.

Pismo hieroglificzne (33 wiek p.n.e.)

RELIGIA

Egipcjanie byli **politeistami**. Wierzyli w wielu bogów.
NAJWAŻNIEJSZY BÓG – Re (bóg słońca)
Ozyrys, Horus, Izyda

Wierzyli, że po śmierci **zmarły przenosi się** do innego świata.
Ciała faraonów poddawano **mumifikacji** i wkładano do **sarkofagów**. Budowano **piramidy**, gdzie chowano ciała faraonów.

OSIĄGNIĘCIA EGIPCJAN

- opracowali kalendarz
- rozwinięto matematykę
- rozwinięto medycynę
- znajomość anatomii

KAMIEŃ Z ROSETTY – Płyta na której zapisany był ten sam tekst w piśmie hieroglificznym i greckim

„Egipt darem Nilu” to słowa Herodota. **Nil** wylewał każdego roku co umożliwiało rolnictwo.

IZRAEL

Żydzi, Hebrajczycy, Izraelici, **WIERZYLI w jednego Boga** (religia monoteistyczna) – **Jahwe**.

Judaizm – religia żydowska, najważniejsze założenia zawarte w **Biblii**. Uznają **Stary Testament**
Podstawa religii to **TORA** (pięć pierwszych ksiąg Biblii)

Symbole Judaizmu:

- **GWIAZDA DAWIDA**

– **MENORA**

Abraham jest uważany za ojca narodu żydowskiego. Bóg mu obiecał **Ziemię Obiecaną**

Mojżesz – prorok, wyprowadził Izraelitów z Egiptu, na górze **Synaj** otrzymał **10 PRZYKAZAŃ**.
Wędrówka do Ziemi Obiecanej (**40 lat**)

Król Dawid – zjednoczył Izraelitów i ustanowił stolicę w **Jerozolimie**

Król Salomon – wznosił **Świątynię Jerozolimską** (X w. p.n.e.), w której przechowywano **Arkę Przymierza**. Świątynia Jerozolimska została **zburzona** przez Babilończyków.

ŚCIANA PŁACZU – Święte miejsce dla żydów, **pozostałość muru**, w szczelinach są kartki z **prośbami do boga**.